

Η νεοταξική παγκοσμιοποίηση και η θεωρία του «Σοκ και Δέος»

Του Δαμιανού Βασιλειάδη, δημοδιδασκάλου, συγγραφέα

Αθήνα, 15.8.2016

Ο ανηλεής ανταγωνισμός για την κατάκτηση και τον έλεγχο των πλουτοπαραγωγικών φυσικών και κυρίως ενεργειακών πόρων, ως παγκόσμιο στρατηγικό όπλο, έχει ως υπόστρωμα μια κοινωνιολογική θεωρία, η οποία καθορίζει τη στρατηγική της νεοταξικής παγκοσμιοποίησης στα πλαίσια του νεοφιλελευθερισμού.

Προϋποθέτει αναγκαστικά μια κοσμοθεωρία, η οποία διαμορφώνει αυτή τη στρατηγική «μέθοδο» του «Σοκ» και «Δέος» και την οποία εφαρμόζουν σχεδιασμένα στην πράξη, την εποχή που διανύουμε, οι ΗΠΑ και οι σύμμαχοί τους και όχι μόνο.

Δεν γίνεται τίποτε ευκαιριακά και στην τύχη.

Θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε αυτή την κοσμοθεωρία, περισσότερο με την διαίσθηση και ως απόρροια της συγκεκριμένης εμπειρίας, παρά ως συμπεράσματα μιας ενδελεχούς επιστημονικής ανάλυσης για να δώσουμε κίνητρα για μελέτη, εξαγωγή συμπερασμάτων και προτάσεων.

Θα ξεκινήσουμε από τα δόγματα και τις θεωρίες που διαμόρφωσαν την εξέλιξη των κοινωνιών, ιδιαίτερα στη Δύση. Γιατί εκείνο που προέχει είναι να καταλάβουμε τους ποικίλους μηχανισμούς λειτουργίας των κοινωνιών στην κάθε συγκεκριμένη ιστορική εξέλιξη. Χωρίς αυτήν την κατανόηση οποιαδήποτε ανάλυση θα είναι έωλη και συνήθως αντιεπιστημονική.

Ο χριστιανισμός και ο μαρξισμός, ως γνωστόν ταυτίζονταν σε δύο βασικά κοσμοθεωρητικά πεδία. Τόσο στην εσχατολογία, την οποία εμπεριείχαν ως ενδελέχεια με τον παράδεισο και την αταξική κοινωνία αντιστοίχως, όσο και στη βασική τους θέση ότι η φύση πρέπει να υποταχθεί στη θέληση του ανθρώπου.

Αν ανατρέξουμε στην *Παλαιά Διαθήκη* θα δούμε αυτή τη θέση καθαρά αποτυπωμένη στο βιβλίο «Γένεσις», όπου ο Θεός, απευθυνόμενος στους πρωτόπλαστους Αδάμ και Εύα, όχι μόνο προτρέπει, αλλά και με προστακτικό τρόπο επιτάσσει: «και είπε προς αυτούς ο Θεός, αυξάνεσθε και πληθύνεσθε, και γεμίσατε την γην, και κυριεύσατε αυτήν, και εξουσιάζετε επί των ιχθύων της θαλάσσης, και επί των πετεινών του ουρανού, και επί παντός ζώου κινουμένου επί της γης».¹

Στην ελληνική κοσμοθεωρία απεναντίας δεν υφίσταται κανένας τελεολογικός μεσσιανισμός, που εκπορεύεται τόσο από τον χριστιανισμό, όσο και από τον μαρξισμό. Ίσως για το λόγο αυτό παραμένει και διατηρεί διαχρονική αξία.

Η ερμηνεία του Παναγιώτη Κονδύλη για τη σχέση των θεωριών που αναφέραμε με την ελληνική θεώρηση της ανθρώπινης φύσης και του ανθρώπινου και φυσικού περιβάλλοντος, στο οποίο ο ίδιος εντάσσεται, διατυπώνεται αξιωματικά από τον ίδιο ως εξής:

*«Στο βαθμό που κατανοούσα καλύτερα τους μηχανισμούς της ιδεολογικής και ουτοπικής σκέψης, την κλασική αρχαιότητα την έφερνε κοντύτερά μου ένα ακόμη γνώρισμά της: η απουσία εσχατολογίας και ευθύγραμμων αντιλήψεων για το ιστορικό γίνεσθαι, οι οποίες ως γνωστόν έχουν ιουδαιοχριστιανική προέλευση και εκκοσμικεύθηκαν τόσο από τον σοσιαλισμό, όσο και από τον καπιταλιστικό φιλελευθερισμό».*²

¹ *Παλαιά Διαθήκη*, Γένεσις, ΚΕΦ. α', 28-25.

² Βλ. Παναγιώτης Κονδύλης, συνέντευξη στο περ. «*Διαβάζω*», τεύχ. 384, Απρίλιος 1998.

Ο Παναγιώτης Κονδύλης, για τους μη μυημένους στις διάφορες θεωρίες, με την «ιδεολογική και ουτοπική σκέψη», υπονοεί βασικά την ιδεαλιστική θεωρία του Χέγκελ περί του «παγκόσμιου πνεύματος» (Weltgeist), ενώ με την ουτοπική σκέψη την υλιστική και διαλεκτική θεωρία του Μαρξ.

Η θεώρηση του εβραϊκού λόμπι και του Ισραήλ κατά συνέπεια, βασίζεται στην προσπάθεια επιβολής της ιμπεριαλιστικής του στρατηγικής, με γνώμονα τη δύναμη της ισχύος, όπως, ούτε λίγο ούτε πολύ, το διατυπώνει ο Θουκυδίδης, αλλά και άλλοι συγγραφείς, όπως ο φιλόσοφος Χέρμπερτ Σπένσερ που είπε την περίφημη φράση ότι «η δύναμη είναι το δίκαιον».

Το αξιακό αυτό σύστημα, που προέρχεται από την εβραϊκή κοσμοθεώρηση που εφαρμόζει το εβραϊκό λόμπι και το Ισραήλ, δεν έχει καμία σχέση με το αξιακό σύστημα του χριστιανισμού και του μαρξισμού, μα ούτε και με το αξιακό σύστημα του ελληνικού πολιτισμού, αλλά αντιθέτως με το αξιακό σύστημα μιας άλλης θεωρίας που θεμελίωσε κυρίως ο Βρετανός παπάς και οικονομολόγος Τόμας Μάλθους. Γνωστή είναι η βασική του άποψη για το «νόμο της φθίνουσας γονιμότητας», βασικά της φθίνουσας ύπαρξης των φυσικών πόρων. Τη θεωρία αυτή, ασκώντας αυστηρή κριτική ο Λένιν, χαρακτήρισε απαξιώνοντάς την «κουταμάρα», γιατί ακύρωνε ουσιαστικά την μαρξιστική θεωρία.³

Οι μαρξιστές-λενινιστές ισχυρίζονται απεναντίας, παράλληλα με τον ιουδαιοχριστιανισμό, ότι τα αποθέματα του ορυκτού πλούτου και οι ενεργειακές πηγές στο μεγαλύτερο μέρος τους δεν έχουν ακόμη χρησιμοποιηθεί (και μάλλον είναι ανεξάντλητα) για να μιλάει κανείς για «φθίνουσα γονιμότητα».⁴

Ο Χέρμπερτ Σπένσερ στη συνέχεια, ως ο πατέρας της ηθικολογικής θεωρίας του Κοινωνικού Δαρβινισμού, επηρεασμένος από τα έργα του Τόμας Μάλθους, ανέπτυξε τις ιδέες της εξελικτικής θεωρίας του, η οποία εδράζεται στην αντίληψη ότι ο κανόνας στη ζωή, είναι η επιβίωση του ικανότερου σε μια ανταγωνιστική κοινωνία και κατά συνέπεια οι πλούσιοι και ισχυροί ήταν καλύτερα προσαρμοσμένοι στην οικονομική και κοινωνική πραγματικότητα, ενώ η ιδέα της Φυσικής Επιλογής τον παρότρυνε να ισχυριστεί ότι ήταν φυσικό και δίκαιο οι πλούσιοι να ευημερούν, εκμεταλλευόμενοι τους αδύνατους, αφού αυτό ακριβώς συμβαίνει και στη φύση. Επιπλέον, εφόσον οι πόροι είναι ανεπαρκείς ισχύει το δίκαιο του ισχυρού, για την κατάκτηση και νομή απ' αυτούς του φυσικού πλούτου. Η ελληνική θεωρία της ευγενούς άμιλλας παίρνει τη μορφή της ανελέητης ανταγωνιστικότητας.

Αυτή η θεωρία είναι ευρέως διαδεδομένη στους κύκλους της ελίτ του Ισραήλ. Ένας από τους σημαντικούς της εκπροσώπους είναι ο Οντέτ Γινόν, που ανέπτυξε για το Ισραήλ στη δεκαετία του '80 μια ξεχωριστή θεωρία, με βάση την οποία θα πρέπει το Ισραήλ να διαμορφώσει τη στρατηγική του. Κάτι ανάλογο με τη θεωρία του στρατηγικού βάθους του Αχμέτ Νταβούτογλου.⁵

Ο Οντέντ Γινόν αντιπαρατίθεται στον δυτικό ορθολογισμό (θετικισμό), που προέκυψε ως μακρά πολιτιστική διαδικασία, κυρίως μετά την Αναγέννηση και αποκορυφώθηκε με την μαρξιστική θεωρία, όπου πήρε την απόλυτή της μορφή, ασπαζόμενη την νομοτελειακή ύπαρξη των φυσικών νόμων και στα κοινωνικά

³ Βλ. Β.Ι. Λένιν, *Άπαντα*, ρωσ. έκδοση, τόμ. 13ος, σελ. 160.

⁴ Η θεωρία της «φθίνουσας γονιμότητας» καταλήγει στην πιο ακραία της άποψη στην θέση ότι ο πληθυσμός της υφελίου πρέπει να ελαττωθεί δραματικά για να επαρκέσουν οι φυσικοί πόροι σ' αυτούς που θα επιζήσουν. Είναι μια θεωρία που ξεπερνάει σε ακρότητα τη θεωρία της φυσικής επιλογής.

⁵ Βλ. Οντέντ Γινόν, «Μια στρατηγική για το Ισραήλ στη δεκαετία του ογδόντα», περιοδικό «Τετράδια», τεύχος εξηκοστό πρώτο, χειμώνας-άνοιξη 2012, σ. 135-158.

φαινόμενα (ιστορικός υλισμός) και την (ευθύγραμμη) προοδευτική πορεία της ανθρωπότητας προς ένα αίσιο τέλος (διαλεκτικός υλισμός).

Ο Γινόν ερμηνεύει την μελλοντική εξέλιξη του πολιτισμού, έτσι όπως πρέπει να τον αντιλαμβάνεται το Ισραήλ με διαφορετικό τρόπο:

«Η κεντρική διαδικασία είναι η διακοπή της ορθολογικής, ουμανιστικής προοπτικής ως ο ακρογωνιαίος λίθος, πάνω στον οποίο θεμελιώνεται η ύπαρξη και τα επιτεύγματα του Δυτικού Πολιτισμού από την Αναγέννηση και εφεξής. Οι πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές θεωρήσεις που αναδύθηκαν από αυτό το θεμέλιο έχουν τη βάση τους σε πολλές «αλήθειες», που στον καιρό μας εξαφανίζονται – παραδείγματος χάρη η θεώρηση ότι ο άνθρωπος ως άτομο είναι το κέντρο του σύμπαντος και ότι τα πάντα υπάρχουν για να ικανοποιούν τις βασικές υλικές του ανάγκες».⁶

Η τελευταία φράση ερμηνεύει την βασική θεωρία του μαρξισμού.

Ο μαρξισμός, ως ορθολογική θεωρία (θετικισμός) πρεσβεύει ότι οι παραγωγικές σχέσεις σε μια μετακαπιταλιστική κοινωνία (σοσιαλισμός), είναι σε θέση να αναπτύξει τις παραγωγικές δυνάμεις σε τέτοιο βαθμό, ώστε να μπορούν, σε ένα ανώτατο επίπεδο, να ικανοποιηθούν όλες οι υλικές και πνευματικές ανάγκες της κοινωνίας (κομμουνισμός). Η θεωρία αυτή προϋποθέτει ότι οι φυσικοί πόροι του πλανήτη είναι βασικά ανεξάντλητοι.

Για να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη άποψη, τι σημαίνουν όλες αυτές οι αναφορές, παραθέτουμε πάλι μια τοποθέτηση του φιλόσοφου, κοινωνιολόγου και ιστορικού Παναγιώτη Κονδύλη, ο οποίος ερμηνεύει την μαρξιστική θεωρία στον πυρήνα της, ξεκινώντας από τον πρώτο θετικιστή φιλόσοφο Francis Bacon:

«Ήδη η Ατλαντίδα του Bacon βασιζόταν στην υποταγή της φύσης μέσω της τεχνικής, η αταξική κοινωνία των μαρξιστών θα έθετε κι αυτή στην υπηρεσία των ανθρώπων μian απεριόριστη ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων, που θα εξάλειφε δια παντός τη σπάνη των αγαθών.

Και οι σημερινές δυτικές επαγγελίες στην ουσία τους υπόσχονται να πραγματώσουν μέσω της ενιαίας παγκόσμιας αγοράς ό,τι δεν κατάφεραν να κάμουν τα κομμουνιστικά καθεστώτα: με βάση τη συνεχή τεχνική πρόοδο, να εξασφαλίσουν τη γενική ευημερία, δένοντας συνάμα έθνη και φυλές σε μian πανανθρώπινη κοινότητα.»⁷

Ο Γινόν απαρνείται ως αναποτελεσματικές και ουτοπικές όλες τις «ορθολογικές» θεωρίες, οι οποίες ξεκινώντας από τις θετικές επιστήμες κατέληξαν στον ιστορικό και διαλεκτικό υλισμό του Μαρξ.

Για τον χριστιανισμό δεν χρειάζεται να γίνεται λόγος, γιατί απορρίπτεται εκ προοιμίου.

Η επιχειρηματολογία του βασίζεται στη θεωρία, που διακήρυττε ο Μάλθους ότι δηλαδή οι οικονομικοί και ενεργειακοί πόροι του πλανήτη δεν επαρκούν για να ικανοποιήσουν μια συνεχώς αυξανόμενη σε πληθυσμό ανθρωπότητα, όπου ο «ορθολογισμός» δεν έχει νόημα, μάλιστα γίνεται παράλογος.

Τονίζει με νόημα ότι *«το όραμα των απεριόριστων φιλοδοξιών και ικανοτήτων του ανθρώπου συρρικνώνεται μπροστά στα θλιβερά γεγονότα της ζωής, όταν γινόμαστε μάρτυρες της διάλυσης της παγκόσμιας τάξης γύρω μας».⁸*

Προσθέτει επιπλέον ότι *«Οι απόψεις που αφορούν την ισότητα και την κοινωνική*

---

⁶ Βλ. Οντέτ Γινόν, «Μια στρατηγική...», ό.π., σ. 142.

⁷ Βλ. Παναγιώτης Κονδύλης, *Η θεωρία του Πολέμου*, εκδ. «Θεμέλιο», Αθήνα 1988, σ. 355-356.

⁸ Οντέτ, Γινόν, ό.π., σ. 143.

δικαιοσύνη κατάντησαν από τον σοσιαλισμό και ιδιαίτερα από τον κομμουνισμό περιέργως». ⁹ Και συμπληρώνει τελικά ότι η ανθρωπότητα, λόγω των ανωτέρω συνθηκών, έχασε την «ελευθερία της και την ευκαιρία για ισότητα και δικαιοσύνη». ¹⁰

Αυτές οι θεωρίες, που εκφράζουν έναν «απόλυτο» ρεαλισμό, βασίστηκαν στην ανάπτυξη της βιογενετικής και της θεωρίας του ευγονισμού και βρήκαν την πιο ακραία τους μορφή και υλοποίηση στον φασισμό και τον άκρατο νεοφιλελευθερισμό (υπάρχουν δηλαδή εκ γενετής άνθρωποι και λαοί ανώτεροι και κατώτεροι και όχι ως αποτέλεσμα της εξέλιξης του πολιτισμού των λαών του κόσμου).

Στο πνεύμα αυτό αναπτύσσεται και η στρατηγική του «Σοκ και Δέος». Πρόκειται, όπως γράφει η Ναόμι Κλάιν στο πολύκροτο βιβλίο της, για «ένα στρατιωτικό δόγμα που καυχείται ότι δε στοχοποιεί μόνο τις εχθρικές ένοπλες δυνάμεις, αλλά, όπως επισημαίνουν οι άνθρωποι που το εκπόνησαν, “την κοινωνία εν γένει”, καθώς ο μαζικός φόβος είναι μια κομβική παράμετρος της εν λόγω στρατηγικής». ¹¹ Το έχουμε δει να υλοποιείται στο Ιράκ και κατόπιν στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

Γράφει στη συνέχεια η συγγραφέας για το χαρακτήρα του φαινομένου:

«Το «Σοκ και Δέος» παρουσιάζεται συχνά ως μια στρατιωτική σαρωτικής ισχύος πυρός, όμως οι συντάκτες του δόγματος θεωρούν ότι είναι κάτι περισσότερο: Ισχυρίζονται ότι είναι ένα πολύπλοκο ψυχολογικό σχέδιο που πλήττει «απευθείας τη βούληση του αντιπάλου να αντισταθεί». Τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται προέρχονται από έναν βραχίονα του στρατιωτικού συμπλέγματος των ΗΠΑ: Αποστέρηση και υπερφόρτωση των αισθήσεων με σκοπό τον αποπροσανατολισμό και την παλινδρόμηση των υποκειμένων». ¹²

Αυτό ισχύει, όπως ισχυρίζεται ο Σπύρος Μαρκεζίνης και για τα κράτη:

«Τρεις διαπρεπείς Αμερικανοί διεθνολόγοι παρατήρησαν σε μια κοινή μελέτη ¹³ ότι «τα πλέον ισχυρά κράτη είναι πιθανόν σε θέση να μεταβάλλουν τις αυτοαντιλήψεις των ασθενέστερων κρατών, ιδίως όταν η οικονομική και στρατιωτική ισχύς έχουν υπονομεύσει τις ιδεολογικές τους πεποιθήσεις, «δηλαδή των μικρότερων κρατών»». ¹⁴

Τελικός σκοπός είναι να καταστεί ο αντίπαλος ανίκανος να αντισταθεί. Αυτό σχετικά με τον ψυχολογικό πόλεμο.

Στον οικονομικό τομέα το πρόγραμμα προέβλεπε:

«Πρώτον, οι κυβερνήσεις πρέπει να καταργήσουν όλους τους κανόνες και τις ρυθμίσεις που εμποδίζουν τη συσσώρευση κερδών. Δεύτερον, οφείλουν να πουλήσουν τη δημόσια περιουσία σε ιδιωτικές εταιρείες, ώστε να την εκμεταλλευτούν επικερδώς. Και, τρίτον, πρέπει να προβούν σε δραματικές περικοπές στη χρηματοδότηση των κοινωνικών προγραμμάτων.

Στο πλαίσιο αυτής της τριπλής συνταγής για την απορρύθμιση, ιδιωτικοποιήσεις και περικοπές, ο Φρίντμαν επεξεργάστηκε ένα πλήθος επιμέρους λεπτομερειών. Αν είναι

⁹ Οντέτ, Γινόν, ό.π.

¹⁰ Οντέτ, Γινόν, ό.π.

¹¹ Βλ. Ναόμι Κλάιν, *Το Δόγμα του Σοκ, η άνοδος του καπιταλισμού της καταστροφής*, εκδ. «Λιβάνης», Αθήνα 2007, σ. 446.

¹² Βλ. Ναόμι Κλάιν, *Το Δόγμα του Σοκ...*, ό.π., σ. 447.

¹³ Peter Katzenstein, Robert O. Keohane, Stephen D. Krasner, *International Organization and the Study of World Politics*, τόμ. 52, τ. 4 (Φθινόπωρο 1998), σ. 673.

¹⁴ Βλ. Βασίλειος Μαρκεζίνης, *Η Ελλάδα των κρίσεων. Ένα προσωπικό δοκίμιο*, εκδ. «Λιβάνης», Αθήνα 2011, σ. 153.

αναγκαίο να υπάρχουν φόροι, πρέπει να είναι χαμηλοί, ενώ πλούσιοι και φτωχοί πρέπει να φορολογούνται με βάση μια ενιαία φορολογική κλίμακα. Οι εταιρείες πρέπει να είναι ελεύθερες να πουλούν τα προϊόντα τους παντού στον κόσμο, ενώ οι κυβερνήσεις δεν πρέπει να προστατεύουν τις εγχώριες βιομηχανίες ή την εγχώρια ιδιοκτησία. Όλες οι τιμές, συμπεριλαμβανομένης της τιμής της εργασίας, οφείλουν να καθορίζονται από την αγορά. Δεν πρέπει να υπάρχει κατώτατος μισθός».¹⁵

Το δόγμα αυτό, που είναι στον αντίποδα των ιδεών του Κένυς, ξεκίνησε από τη λεγόμενη σχολή του Σικάγου με πρωτεργάτη τον Μίλτον Φρίντμαν και το έργο του *Capitalism and Freedom* με συγκεκριμένο στόχο την «αγία τριάδα της ελεύθερης αγοράς», όπως λέει η Ναόμι Κλάιν. Δηλαδή: «Ιδιωτικοποιήσεις, απορρύθμιση και περικοπές των κοινωνικών δαπανών».¹⁶

Ο Φρίντμαν ζητούσε την ιδιωτικοποίηση των πάντων και την πλήρη κατάργηση του Νιου Ντιλ.

Αυτό το στρατηγικό σχέδιο με άλλα βοηθητικά μέτρα, εφαρμόζεται με αφορμή την παγκόσμια οικονομική κρίση στην Ελλάδα σήμερα και δεν γνωρίζουμε, αν αύριο επεκταθεί και σε άλλες χώρες της Ευρώπης.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να προσθέσω ότι όλες αυτές οι θεωρητικές προσεγγίσεις, που εφαρμόζει η Σχολή του Σικάγου, δεν έχουν καμία σχέση με το ανθρωπιστικό (ουμανιστικό) σύστημα που ανέπτυξε η ελληνική φιλοσοφία, η οποία ήταν ανθρωποκεντρική, κυρίως μετά την σωκρατική φιλοσοφία, σε αντίθεση με την μαρξιστική θεωρία που ήταν κατά βάση οικονομοκεντρική και την μοντέρνα θεωρία του κοινωνικού δαρβινισμού, στην οποία υπάγεται ως κορυφαία της μορφή η ανωτέρω σχολή. Δεν είχε επίσης καμία σχέση με τις μοντέρνες θεωρίες, όπως τις ανέπτυξε και θεμελίωσε ο Μάλθους, ο Σπένσερ και οι άλλοι ομοϊδεάτες τους και στις οποίες ουσιαστικά βασίστηκε ως κορυφαία τους έκφραση, η Σχολή του Σικάγου, που εκφράζει τον άκρατο νεοφιλελευθερισμό.

Ο ελληνικός πολιτισμός, και αυτό οφείλουμε ως Έλληνες να το τονίσουμε, είναι ένα αξεπέραστο ανά τους αιώνες, κοσμοσύστημα, που δεν διακηρύττει το τέλος την ιστορίας, την οποία μεταθέτει στο άπειρον και ως τέτοιο χωρίς τέλος.

Ένα κοσμοσύστημα που στοχεύει στην απελευθέρωσή του ανθρώπου από κάθε αναγκαιότητα, στην πραγματικότητα, που ζει καθημερινά και όχι σε μια μελλοντική «υπερβατική» κοινωνία, όπως και να την χαρακτηρίσει κανείς και όποιο περιεχόμενο και νόημα κι αν της δώσει.

Η ελληνική διανόηση, τόσο η «εκσυγχρονιστική» της Δεξιάς, όσο και η «ανανεωτική» και «παραδοσιακή» της Αριστεράς, ήταν και είναι παρασιτική, ετερόφωτη και ξενόδουλη. Στην Ελλάδα δεν αναπτύχθηκε ένας ανεξάρτητος κριτικός στοχασμός, μια αυτόνομη και αυτόφωτη θεωρία. Δεν μπόρεσε να εδραιωθεί μια αυτόνομη σχολή σκέψης. Ήταν στην πλειοψηφία της υπόδουλη στις ξένες θεωρίες, που ελάχιστη έως μηδαμινή σχέση είχαν με τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική πραγματικότητα. Κάτι ανάλογο και αντίστοιχο με την οικονομική και πολιτική εξάρτηση στα ξένα συμφέροντα.

Ο λόγος είναι απλός: Η εθνοφοροσύνη από τη μια και ο σταλινισμός από την άλλη δεν επέτρεψαν έως σήμερα την ανάπτυξη αυτής της ανεξάρτητης σχολής σκέψης. Τα φαινόμενα περί του αντιθέτου απατούν.¹⁷

---

¹⁵ Βλ. Ναόμι Κλάιν, ό.π., σ. 85.

¹⁶ Βλ. Ναόμι Κλάιν, ό.π., σ. 110.

¹⁷ Αυτός είναι και ο λόγος που η ελληνική αριστερή διανόηση διέπρεψε μετά την Εθνική Αντίσταση στο εξωτερικό.

Η πρόκληση των καιρών για την Ελλάδα και τους Έλληνες είναι να αναπτυχθεί και στον τόπο μας αυτή η αυτόνομη σχολή σκέψης. Ίσως μια τέτοια προοπτική αναστρέψει την παρακμιακή πορεία της χώρας και αναπτύξει μια νέα δυναμική προοπτική.

Η ανωτέρω ανάλυση μας δίνει τα εργαλεία ερμηνείας και κατανόησης και της δικής μας σημερινής πραγματικότητας, που αφορμή της ήταν η οικονομική κρίση, αλλά η βαθύτερη αιτία της πρέπει να αναζητηθεί στη σχεδιασμένη από την κυβέρνηση εφαρμογή των ιδεών της σχολής Φρίντμαν, κυρίως από τον Γιώργο Παπανδρέου και όχι μόνο. Αυτές οι ιδέες εφαρμόζονται στην Ελλάδα, που στην περίπτωση αυτή χρησιμοποιείται ως πειραματόζωο.

Ο λόγος που αναφέραμε όλες αυτές τις θεωρίες δεν προέρχεται μόνο από το ενδιαφέρον μας για τη θεωρία, αλλά για να αποκτήσουμε τα απαραίτητα θεωρητικά εργαλεία ανάλυσης και κατανόησης της ελληνικής πραγματικότητας και της δημιουργίας μέσω και τρόπων αντίστασης, εξέγερσης, ανατροπής και δημιουργικής δράσης.

Η πρώην Γιουγκοσλαβία απετέλεσε στο χώρο της Ευρώπης το πρώτο πειραματόζωο εφαρμογής του δόγματος Σοκ και Δέος με στρατιωτικά μέσα. Το δεύτερο αποτελεί η Ελλάδα με οικονομικά μέσα. Τα μέσα και οι τρόποι βέβαια ποικίλλουν, ανάλογα με τις συνθήκες και τις χώρες, στις οποίες θα επεκταθεί.

Εκείνοι που προετοίμασαν το έδαφος και έχουν ευθύνη για την εφαρμογή του, εκείνοι που διαμόρφωσαν τις προϋποθέσεις, είναι εκείνοι που κυβέρνησαν την Ελλάδα από τη μεταπολίτευση κι εντεύθεν με κύριο υπαίτιο και πρωτεργάτη τον Ανδρέα Παπανδρέου- όσο σκληρή κι αν είναι αυτή η αλήθεια -και τελευταίο εκτελεστή τον γιο του Γιώργο Παπανδρέου, για να μην ανατρέξουμε και στον παππού Γεώργιο Παπανδρέου και τον ύποπτο ρόλο του κατά την απελευθέρωση από τους Γερμανούς. Και έπεται φυσικά και συνέχεια.

Η σημερινή αριστερή διανόηση στην Ελλάδα, αλλά και ευρύτερα, για να μη μιλήσουμε για τη δεξιά διανόηση, που ούτως ή άλλως ήταν εκ προοιμίου ταγμένη στο δόγμα του Σοκ και Δέος, όχι μόνο δεν κατάλαβε μια πραγματικότητα που βοούσε, αλλά ανέπτυξε και ένα συγκεκριμένο συνονθύλευμα ιδεολογίας, έναν «αχταρμά» ιδεολογικής παραγωγής, που ούτε μαρξισμός είναι, ούτε φιλελευθερισμός, αλλά θα τον χαρακτηρίζαμε ως ιδεολογία της παρακμής.

Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε δια γυμνού οφθαλμού και τα βιώνουμε στο «πετσί» μας, όσοι φυσικά τα βιώνουμε με οδυνηρό τρόπο. Γιατί «δεν τα φάγαμε όλοι μαζί», όπως ισχυρίζεται με τη γνωστή και προκλητική του αλαζονεία και αμετροέπεια ο «σοσιαλιστής» Πάγκαλος και επιπλέον δεν τα υφιστάμεθα δραματικά όλοι μαζί. Εκείνοι που τα έφαγαν και τα έφαγαν μαζί, μέσα από την διαπλοκή και την αρπαχτή, δημιουργώντας τις προϋποθέσεις γι' αυτό, όσο μένουν ατιμώρητοι και στο απυρόβλητο, όπως θέλει το σύστημα, θα συνεχίσουν και στο μέλλον να τα τρώνε μαζί.

Στην Ελλάδα οι έντιμοι τιμωρούνται, γιατί είναι έντιμοι (δεν συμβιβάζονται με το σύστημα) και οι «άτιμοι» αμείβονται, γιατί το σύστημα τους χρειάζεται για να επιζήσει. Όσο επικρατεί αυτό το σύστημα διέξοδος δεν υπάρχει. Γι' αυτό το πρώτο καθήκον είναι η ανατροπή αυτού το φαύλου συστήματος και η ανασυγκρότηση του τόπου, με κύριο στόχο τον εκσυγχρονισμό της παράδοσης σε όλα τα επίπεδα: Ηθικά, πνευματικά, κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά και κυρίως πολιτισμικά.